

Informācija par pārvades gāzesvadiem

Akciju sabiedrība "Conexus Baltic Grid", kas izveidota akciju sabiedrības "Latvijas Gāze" reorganizācijas rezultātā, informē par rīcību iespējamās pārvades gāzesvada avārijas gadījumā un veicamajiem aizsardzības pasākumiem, kā arī par pārvades gāzesvadu un to objektu aizsargjoslām, saimnieciskās darbības ierobežojumiem aizsargjoslās. **INFORMĀCIJA IEDZĪVOTĀJIEM par rīcību iespējamās pārvades gāzesvada avārijas gadījumā un veicamajiem aizsardzības pasākumiem**

Cienījamie iedzīvotāji! Īstenojot Latvijas Republikas Ministru kabineta 05.12.2006. noteikumu Nr.982 „Energētikas infrastruktūras objektu aizsargjoslu noteikšanas metodika” prasības, akciju sabiedrība "Conexus Baltic Grid" (izveidota akciju sabiedrības „Latvijas Gāze” reorganizācijas rezultātā un ir pārņēmusi no akciju sabiedrības „Latvijas Gāze” dabasgāzes pārvades sistēmas un uzglabāšanas sistēmas operatora tiesības un pienākumus) (turpmāk – AS „Conexus Baltic Grid”) sniedz informāciju par rīcību iespējamās pārvades gāzesvada avārijas gadījumā un veicamajiem aizsardzības pasākumiem. **VISPĀRĒJA INFORMĀCIJA** Conexus Baltic Grid Gāzes pārvade nodrošina dabasgāzes transportēšanu pa pārvades gāzesvadiem ar darba spiedienu vairāk par 1,6 megapaskāliem (MPa), kā arī pārvades gāzesvadu un to objektu tehnisko ekspluatāciju un attīstību. **DABASGĀZES BĪSTAMĪBAS**

RAKSTUROJUMS Dabasgāze (pamatā - metāns 97%) ir bezkrāsainais dabīgs ķīmiskais produkts, kas ir divas reizes vieglāks par gaisu. Klasificēts kā īpaši viegli uzliesmojošs (F+ R12) un sprādzienbīstams tikai slēgtās telpās noteiktā koncentrācijā ar gaisu (5-15 % no telpas tilpuma). Dabasgāze ir bez smaržas, bez garšas, bez krāsas. Dabasgāzes

noplūdes savlaicīgai konstatēšanai pielieto speciālu, raksturīgi smakojošu vielu odorantu - etilmerkaptānu, kā rezultātā gāze iegūst specifisku smaržu. Gāzei odorants tiek pievienots gāzes regulēšanas stacijās, tas nozīmē, ka gāze tiek odorizēta tieši pirms gāzes padeves patērētājiem. Pārvades gāzesvadu sistēmās ar spiedienu vairāk par 1,6 MPa (16 Bar) dabasgāze ir neodorizēta. **Ietekme uz veselību** Dabasgāze organismā var nokļūt caur elpošanas ceļiem. Netiek uzskatīts, ka paredzētajos lietošanas apstākļos produkts rada risku cilvēka veselībai. **Ietekme uz vidi**

Dabasgāzes galvenā sastāvdaļa ir metāns. Metāns ir viena no siltumnīcas efektu izraisošām gāzēm. Sakarā ar to, produkts klasificēts kā bīstams videi. **Ielpošana**

Gāzei augstā koncentrācijā ir smacējoša iedarbība. Gāzes un gaisa maisījuma ar skābekļa saturu <18% ielpošana var izraisīt centrālās nervu sistēmas traucējumus, galvassāpes, vājumu, līdzsvara traucējumus un vemšanu. Pie minimāla skābekļa daudzuma gaisā, iespējama bezsamaņa un letāli iznākumi. **Saskare ar ādu** Kontakts ar koncentrētu gāzes strūklu var izraisīt ādas kairinājumu un

atsevišķos gadījumos ādas apsaldējumu. **Saskare ar acīm** Kontakts ar koncentrētu gāzes strūklu var izraisīt gļotādas kairinājumu un atsevišķos gadījumos arī gļotādas apsaldējumu. **PIRMĀS PALĪDZĪBAS PASĀKUMI Nokļūstot acīs** Lēni izplatoties normālā atmosfēras spiedienā un temperatūrā, gāzei nav kaitīga iedarbība. Ja acīs

nokļūst koncentrēta gāzes strūkļa, nekavējoties skalot acis ar tīru ūdeni vairākas minūtes. Nekavējoties izsaukt medicīnisko palīdzību. **Nokļūstot uz ādas** Lēni izplatoties normālā atmosfēras spiedienā un temperatūrā, gāzei nav kaitīga iedarbība.

Ja uz ādas nokļūst koncentrēta gāzes strūkļa, tā var izraisīt apsaldējumus, nekavējoties skalot ādu ar lielu daudzumu tīra ūdens vairākas minūtes. Apsaldējuma gadījumā meklēt medicīnisko palīdzību. **Ielpojot** Nogādāt cietušo svaigā gaisā. Ja elpošana apstājusies, veikt mākslīgo

elpināšanu. Nekavējoties meklēt medicīnisko palīdzību. **IESPĒJAMĀS AVĀRIJAS**

PĀRVADES GĀZESVADĀ UN TĀ OBJEKTOS Pārvades gāzesvados un to objektos ir iespējamās šādas avārijas:

- Gāzes noplūde - var rasties nehermētisku savienojumu rezultātā un to var konstatēt dzirdot izplūstošai gāzei raksturīgo šņācošo skaņu un/vai sajūtot gāzei raksturīgo specifisko smaržu. Var izveidoties sprādzienbīstama gāzes koncentrācijas zona. Šādā gadījumā pat jebkurš neliels enerģijas avots (piemēram, dzirkstele) šajā zonā var izraisīt sprādzienu.
- Gāzesvada plīsums bez aizdegšanās - var rasties neparedzētas mehāniskas iedarbības rezultātā vai nepareizi ekspluatējot gāzesvadu vai to objektus. Šādu avāriju pavada izplūstošai gāzei raksturīga šņācoša skaņa un var rasties arī neatgriezeniski bojājumi gāzesvadam, to objektiem un apkārtējai videi. Tāpat izveidojas sprādzienbīstama koncentrācijas zona, kur jebkurš neliels enerģijas avots (piemēram, dzirkstele) šajā zonā var izraisīt sprādzienu.
- Gāzesvada plīsums ar aizdegšanos. Ļoti reti, bet iespējams arī gāzesvada plīsums ar tūlītēju sekojošu sprādzienu un aizdegšanos, kā rezultātā dabasgāze izplūdis no visa vada šķēsgriezuma ar pilnu darba spiedienu un apkārtējai videi, ēkām, iekārtām tiks radīti neatgriezeniski zaudējumi. Konstatējot šādu avāriju, AS „Conexus Baltic Grid” nekavējoties atslēgs bojāto gāzesvada posmu, no cauruļvada izplūdis vai sadegs tajā atlikušais dabasgāzes daudzums un nekavējoties uzsāks avārijas likvidēšanas darbus.

IEDZĪVOTĀJU RĪCĪBA AVĀRIJAS GADĪJUMĀ Dzirdot sprādzienu un dabasgāzes noplūdei ar lielu spiedienu raksturīgo šņācošo skaņu un/vai sajūtot dabasgāzes specifisko smaržu, kas liecina par augstu dabasgāzes koncentrāciju, nepieciešams nekavējoties veikt šādus pasākumus:

- Pārtraukt jebkuru saimniecisko un citu darbību, kā rezultātā var rasties dzirkstele, nelietot atklātu uguni, atvienot no tīkla visas elektroierīces, izslēgt automobiļu un mehānismu darbošos dzinējus;
 - Meklēt patvērumu tuvākajā ēkā. Ja tas nav iespējams, nekavējoties doties prom no bīstamās zonas perpendikulāri vēja virzienam (tā, lai vējš pūstu no sāniem);
- Uzmanību!** Gāzesvada sprādziena gadījumā ar sekojošu gāzes degšanu, apmēram, 600 m zonā būs liels siltumstarojums, tāpēc nekavējoties dodieties prom no šīs zonas vai netuvojieties tai.
- Ziņot par dabasgāzes noplūdi Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam pa tālruni **112**, nosaucot atrašanās vietu (adresi), dabasgāzes noplūdes iespējamo vietu, savu vārdu, uzvārdu un tālruņa numuru. Ja iespējams, pārliecinieties, ka apkārtējiem ir zināms par avāriju un vai ir skaidrs kā rīkoties.
 - Uzturoties telpās (vēlams apakšējos stāvos), veikt aizsardzības pasākumus, lai nepieļautu dabasgāzes ieplūšanu telpā:
 - aiztaisīt durvis, logus, ventilācijas lūkas, dūmvadus; - noblīvēt spraugas logos, durvīs, ventilācijas lūkās ar ūdenī samērcētu audumu vai citu materiālu.
 - Nelietot elektroslēdžus un aizsardzībai no dabasgāzes kaitīgās iedarbības lietot marles - vates apsējus, vairākkārt salocītus dvieļus, audumus vai citus gaisa caurlaidīgus materiālus, samērcējot tos ūdenī (ja ir apgrūtināta elpošana un nav pieejami minētie elpošanas ceļu aizsardzības materiāli - centieties aizturēt elpu un veikt īsas sekas ieelpas).
 - Ieklausīties ugunsdzēsības un glābšanas dienesta, policijas un AS „Conexus Baltic Grid” personāla sniegtajos paziņojumos pa skaļruņiem un izpildīt tos (lai brīdinātu iedzīvotājus par avāriju vai tās draudiem, tiks iedarbinātas trauksmes sirēnas).
 - Sagatavoties iespējamai īslaicīgai pārvietošanai drošā attālumā no bīstamās zonas vai, īpašos gadījumos - evakuācijai, līdz ņemot personu apliecinošus dokumentus, zāles, pirmās nepieciešamības preces, naudu u.c.
 - Nepieciešamības gadījumā evakuāciju, pagaidu izmitināšanu, aprūpi un īpašumu apsardzi veiks atbildīgās institūcijas (attiecīgā pašvaldība, Valsts un pašvaldības policija, Nacionālie bruņotie spēki, Labklājības ministrijas iestādes) saskaņā ar teritoriālajiem civilās aizsardzības plāniem.
 - Veselības stāvokļa pasliktināšanās gadījumā (galvassāpes, vājums, līdzsvara traucējumi un vemšana) vērsties tuvākajā medicīnas iestādē vai izsaukt neatliekamo medicīnisko palīdzību pa tālruņiem **112, 113** vai **03**.
 - Atstāt telpas tikai pēc atbildīgo valsts institūciju paziņojuma saņemšanas.

INFORMĀCIJA par pārvades gāzesvadu un to objektu aizsargjoslām, saimnieciskās darbības ierobežojumiem aizsargjoslās Saskaņā ar Aizsargjoslu likumu pārvades gāzesvadiem ir noteiktas ekspluatācijas un drošības aizsargjoslas. Ekspluatācijas aizsargjoslu galvenais uzdevums ir nodrošināt pārvades gāzesvada efektīvu un drošu ekspluatāciju un attīstības iespējas. Savukārt drošības aizsargjoslu

galvenais uzdevums ir nodrošināt vides un cilvēku drošību šo objektu ekspluatācijas laikā un iespējamo avāriju gadījumā, kā arī pašu objektu un to tuvumā esošo objektu drošību. **1. Ekspluatācijas aizsargjoslas.** Saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 22.pantu ekspluatācijas aizsargjoslas ap gāzesvadiem, gāzapgādes iekārtām un būvēm, gāzes noliktavām un krātuvēm tiek noteiktas, lai nodrošinātu gāzesvadu, gāzapgādes iekārtu un būvju, gāzes noliktavu un krātuvju ekspluatāciju. Pārvades gāzesvadiem un to objektiem ir noteiktas šādas ekspluatācijas aizsargjoslas: 1.1. gar gāzesvadiem ar spiedienu vairāk par 1,6 megapaskāliem ekspluatācijas aizsargjoslas veido zemes gabals un gaisa telpa, ko norobežo nosacītas vertikālas virsmas katrā pusē no gāzesvada ass - 15 metru attālumā no gāzesvada ass; 1.2. ap gāzes regulēšanas stacijām ekspluatācijas aizsargjoslas veido zemes gabals un gaisa telpa, ko norobežo nosacītas vertikālas virsmas ārpus šo objektu būvju ārsienām, iežogojuma vai norobežojošām konstrukcijām - 6 metru attālumā; 1.3. ap pretkorozijas elektroķīmiskās aizsardzības iekārtu anodu zemējumiem - 4 metru attālumā zemējuma kontūras. **2. Drošības aizsargjoslas.** Saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 322.pantu drošības aizsargjoslas ap gāzesvadiem ar spiedienu virs 1,6 megapaskāliem, ap gāzes regulēšanas stacijām, gāzes regulēšanas punktiem, gāzes mērīšanas stacijām, dabasgāzes kompresoru stacijām, dabasgāzes savākšanas punktiem, gāzes krātuvju urbumiem, sašķidrinātās ogļūdeņražu gāzes noliktavām, krātuvēm un uzpildes stacijām, sašķidrinātās ogļūdeņražu gāzes balonu noliktavām un tirdzniecības punktiem, automobiļu gāzes uzpildes stacijām nosaka, lai samazinātu iespējamo negatīvo ietekmi uz cilvēkiem šo ietaišu un būvju avārijas gadījumā. Pārvades gāzesvadiem un to objektiem ir noteiktas šādas drošības aizsargjoslas: 2.1. ap gāzesvadiem, gāzes regulēšanas stacijām un gāzes mērīšanas stacijām - drošības aizsargjoslas veido zemes gabals un gaisa telpa, ko norobežo nosacītas vertikālas virsmas katrā pusē no gāzesvada ass vai nosacītas vertikālas virsmas ārpus šo objektu būvju ārsienām, iežogojuma vai norobežojošām konstrukcijām, gāzesvadam ar diametru: a) līdz 300 mm - 75 metru attālumā; b) no 300 mm līdz 600 mm - 125 metru attālumā; c) no 600 mm līdz 800 mm - 150 metru attālumā; 2.2. ap gāzesvadiem ar spiedienu virs 1,6 megapaskāliem un gāzes regulēšanas un mērīšanas stacijām, ja šie gāzesvadi un šīs stacijas izbūvētas vai rekonstruētas pēc 2002.gada 1.septembra, tiek noteikta ar būvprojekta aprēķinu, bet ne mazāk kā: 1) 25 metri no gāzesvada ass - ap gāzesvadiem ar spiedienu virs 1,6 megapaskāliem; 2) 100 metri - ap gāzes regulēšanas un mērīšanas stacijām. **3. Aprobežojumi ekspluatācijas aizsargjoslās.** Saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 56.pantu ekspluatācijas aizsargjoslās ap gāzesvadiem, gāzapgādes iekārtām un būvēm, gāzes noliktavām un krātuvēm papildus šā likuma 35. un 58.2 pantā minētajiem aprobežojumiem tiek noteikti šādi aprobežojumi: 3.1. aizliegts ierīkot atkritumu apglabāšanas poligonus; 3.2. aizliegts nomest smagumus, izmest vai izliet zemē kodīgas vai koroziju izraisošas vielas, degvielu vai eļļošanas materiālus; 3.3. aizliegts veikt darbus, kas saistīti ar spridzināšanu un derīgo izrakteņu ieguvī; 3.4. aizliegts aizkraut un norobežot ar žogiem pievedceļus un pieejas gāzesvadiem, gāzapgādes iekārtām un būvēm, gāzes noliktavām un krātuvēm; 3.5. aizliegts staigāt pa virsūdens gāzesvadu pārejām; 3.6. aizliegts veikt darbus, kas saistīti ar zemes applūdināšanu; 3.7. aizliegts aizsargjoslās gar zemūdens gāzesvadiem braukt ar izmestu enkuru vai tīkliem, ierādīt zvejas vietas un zvejot, ķert ūdens

dzīvniekus un iegūt ūdensaugus ar dziļūdens rīkiem; 3.8. aizliegts audzēt kokus un krūmus platībās, kuras norādītas aizsargjoslu noteikšanas metodikā; 3.9. aizliegts būvēt jebkuras ēkas; 3.10. aizliegts izvietot lopbarības, minerālmēslu, bīstamu ķīmisko vielu un produktu,

kokmateriālu, uzliesmojošu, viegli un īpaši viegli uzliesmojošu vielu, produktu un materiālu glabātavas; 3.11. aizliegts izvietot degvielas uzpildes stacijas; 3.12. aizliegts ierīkot kuģu, liellaivu un peldošu celtnu piestātnes, kā arī veikt gultnes padziļināšanas un zemes smelšanas darbus; 3.13. aizliegts ar jebkādam darbībām traucēt gāzapgādes uzņēmuma darbiniekus, kuri aizsargjoslā veic ekspluatācijas, remonta, rekonstrukcijas, avāriju novēršanas vai to seku likvidēšanas darbus; 3.14. ja nav noslēgta rakstveida vienošanās ar gāzesvadu, gāzapgādes iekārtu un būvju, gāzes noliktavu un krātuvju īpašnieku, aizliegts: 3.14.1. veikt darbus ar uguni un liesmu, dzīt pāļus, lietot triecienmehānismus ar jaudu, kas lielāka par 100 kilovatiem, 3.14.2. veikt zemes darbus dziļāk par 0,3 metriem, bet aramzemes - dziļāk par 0,45 metriem, kā arī meliorācijas un grunts planēšanas darbus, 3.14.3. veikt ģeoloģiskos, ģeodēziskos un citus pētniecības darbus, kas saistīti ar urbumu veidošanu un grunts paraugu ņemšanu (izņemot augsnes paraugus), 3.14.4. būvēt, renovēt vai rekonstruēt inženierbūves; 3.14.5. ierīkot brauktuves un brauktuvju šķērsojumus, 3.14.6. veikt citus darbus, kas traucē gāzesvadu, gāzapgādes iekārtu un būvju, gāzes noliktavu un krātuvju apkalpošanu vai var bojāt šos objektus.

4. Aprobežojumi drošības aizsargjoslās. Saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 58.2 pantu drošības aizsargjoslās ap gāzesvadiem ar spiedienu virs 1,6 megapaskāliem, ap gāzes regulēšanas stacijām, gāzes regulēšanas punktiem, gāzes mērīšanas stacijām, dabasgāzes kompresoru stacijām, dabasgāzes savākšanas punktiem, gāzes krātuvju urbumiem, sašķidrinātās ogļūdeņražu gāzes noliktavām, krātuvēm un uzpildes stacijām, sašķidrinātās ogļūdeņražu gāzes balonu noliktavām un tirdzniecības punktiem, automobiļu gāzes uzpildes stacijām tiek noteikti šādi aprobežojumi: 4.1. aizliegts būvēt jaunas ēkas vai rekonstruēt nedzīvojamās ēkas par dzīvojamām ēkām, kā arī - ja nav noslēgta rakstveida vienošanās ar gāzesvadu, gāzapgādes iekārtu un būvju, gāzes noliktavu un krātuvju īpašnieku - rekonstruēt esošās ēkas; 4.2. aizliegts būvēt vai atvērt jaunas sporta, izglītības un atpūtas būves vai iestādes vai esošās ēkas rekonstruēt par sporta, izglītības un atpūtas būvēm vai iestādēm; 4.3. aizliegts ierīkot spēļu laukumus un atpūtas zonas; 4.4. aizliegts rīkot publiskus pasākumus; 4.5. aizliegts izvietot degvielas uzpildes stacijas; 4.6. aizliegts veikt citus darbus (vai darbības), kas traucē nodrošināt vides un cilvēku drošību gāzesvadu, gāzes regulēšanas staciju, gāzes regulēšanas punktu, dabasgāzes kompresoru staciju, gāzes krātuvju, šķidrinātās ogļūdeņražu gāzes noliktavu, krātuvju un uzpildes staciju, sašķidrinātā ogļūdeņražu gāzes balonu noliktavu un tirdzniecības punktu vai automobiļu gāzes uzpildes staciju ekspluatācijas laikā un iespējamo avāriju gadījumā; 4.7. gāzesvada īpašnieks kopā ar autoceļa pārvaldītāju nodrošina transportlīdzekļu apstāšanās aizliegumu drošības aizsargjoslās gar gāzesvadu ar spiedienu virs 1,6 megapaskāliem.

5. Vispārīgie aprobežojumi aizsargjoslās. Vispārīgie aprobežojumi aizsargjoslās ir noteikti Aizsargjoslu likuma 35.pantā, bet speciālie Aizsargjoslu likuma 56. un 58.2 pantā. Saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 35.panta otro daļu, ja objektam ir noteikta aizsargjosla, tā īpašniekam vai valdītājam atļauts aizsargjoslā veikt attiecīgā objekta ekspluatācijai, remontam, renovācijai,

rekonstrukcijai nepieciešamos darbus. Par to rakstveidā brīdināms zemes īpašnieks vai tiesiskais valdītājs vismaz divas nedēļas pirms darbu uzsākšanas, izņemot avāriju novēršanas vai to seku likvidēšanas darbus, kurus var veikt jebkurā laikā bez brīdinājuma. Aizsargjoslu likuma 35.panta septītā daļa nosaka, ka juridiskajām un fiziskajām personām aizsargjoslās jāizpilda attiecīgā objekta īpašnieka likumīgās prasības. Savukārt 35.panta sestā daļa paredz, ka gan juridiskās, gan fiziskās personas, veicot aizsargjoslās darbus, kuru dēļ ir nepieciešams objektus aizsargāt no bojājumiem, pārbūvēt vai pārvietot, aizsardzības, pārbūves vai pārvietošanas darbus veic pēc saskaņošanas ar attiecīgā objekta īpašnieku vai valdītāju, tas ir, ar akciju sabiedrību "Conexus Baltic Grid" (izveidota AS „Latvijas Gāze” reorganizācijas rezultātā un ir pārņēmusi no akciju sabiedrības „Latvijas Gāze” dabasgāzes pārvades sistēmas un uzglabāšanas sistēmas operatora tiesības un pienākumus). Ievērojot Aizsargjoslu likuma 35.panta sestās daļas noteikumus, akciju sabiedrība „Conexus Baltic Grid” norāda, ka jebkurai fiziskai un juridiskai personai, veicot darbus aizsargjoslā, ir šādi pienākumi: 5.1. iesniegt un saskaņot ar akciju sabiedrības „Conexus Baltic Grid” Gāzes pārvadi pārvades gāzesvada aizsargjoslā pildāmo darbu plānu (projektu) un 5 darba dienas pirms darbu uzsākšanas izsaukt Gāzes pārvades pārstāvi (tālr. 67819033, 67819032, fakss 67819009, e-pasts parvade@conexus.lv), un iepazīstināt ar objektu un veicamo darbu specifiku; 5.2. personālam, kas piedalās darbu veikšanā pārvades gāzesvada aizsargjoslā, ir jābūt darbu veikšanas instrukcijai, kā arī ar akciju sabiedrību „Conexus Baltic Grid” rakstiski saskaņotai darbu veikšanas atļaujai (vienošanās par noteikumiem zemes darbu izpildei gāzesvada aizsargjoslas zonā). 6. Aizsargjoslu likuma 61.panta vienpadsmitā daļa nosaka, ka nekustamā īpašuma īpašnieks vai valdītājs nodrošina objekta īpašniekam vai valdītājam piekļuvi objektam un tā aizsargjoslai, lai varētu nodrošināt aizsargjoslas uzturēšanu un veikt attiecīgā objekta ekspluatācijai, remontam, renovācijai un rekonstrukcijai nepieciešamos darbus. 7. Aizsargjoslu likuma prasību neievērošana var radīt pārvades gāzesvada avārijas stāvokli, kura sekas var būt materiālo vērtību un cilvēku bojāeja, kā arī ilgstošs gāzes piegādes pārtraukums patērētājiem, tādējādi fiziskās un juridiskās personas, kas pārkāpj iepriekš minētās prasības, var saukt pie atbildības normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. 8. Jautājumus, kas saistīti ar darbu izpildi pārvades gāzesvada un to objektu aizsargjoslās, risināt akciju sabiedrības „Conexus Baltic Grid” Gāzes pārvadē Rīgā, Stigu ielā 14, LV-1021. Saziņas līdzekļi: tālr.67819032, fakss 67819009, parvade@conexus.lv - lietvedības sekretāre; tālr.67819017 - diennakts dispečeri; Informāciju sagatavoja: akciju sabiedrības „Conexus Baltic Grid” Gāzes pārvade